

Wetenswaardigheden

De betrokkenheid van de dorpen bij de scheepvaart rond 1700

De veertig dorpen in West-Friesland waren nauw betrokken bij de scheepvaart rond 1700. Uit onderzoek is gebleken dat in 32 dorpen één of meer van de 438 schippers woonden. Voor onze directe omgeving vinden we in de periode 1680 - 1720 de volgende aantallen:

<i>Hauwert:</i>	<i>3 schippers en 17 zeelieden</i>
<i>Nibbixwoud:</i>	<i>4 schippers en 6 zeelieden</i>
<i>Wadway:</i>	<i>4 zeelieden</i>
<i>Wognum:</i>	<i>6 schippers</i>
<i>Zwaagdijk:</i>	<i>11 zeelieden</i>

Doorgaans waren de schippers voor een deel mede-eigenaar van het schip waarop zij voeren.

In dezelfde periode leverden de 32 dorpen 2214 zeelieden voor de bemanning van de schepen. De schippers gaven vaak de voorkeur aan schepelingen uit het eigen dorp of uit de kennissenkring.

In dezelfde periode van 40 jaar werden 110 West-Friese schepen gekaapt en vergingen er 104 tijdens de zeereis.

In 1686 verging het schip 'de Hollandia' van schipper Pieter Simonszoon Schagen uit Wognum.

In 1690 werd het schip 'Sint Joris' van schipper Claas Wiggerszoon Kos uit Wognum gekaapt, en in 1692 het schip 'De Stad Leiden' van schipper Dirk Corneliszoon Landman uit Wognum. Hetzelfde overkwam laatstgenoemde schipper in 1706 met zijn schip de 'Landman'.

In de periode 1625 - 1650 komen we de namen van Hauwert 1 keer, van Nibbixwoud 1 keer, van Wadway 2 keer, en van Wognum 5 keer tegen in de bevrachtingscontracten voor Noorwegen.

Uit bevrachtingscontracten in Amsterdam blijkt dat al vanaf 1594 schippers uit het dorp Wognum op het Oostzeegebied voeren.

Bron: Piet Boon, Bouwers van de zee, ISBN 90 72627-18-0, Stichting Hollandse Historische Reeks, 26-1996.

Zo maar wat cijfers en getallen

Inwoners in:	1622	1730	1936	Huizen in:	1622	1730
Hauwert	488	254		81	59	
Nibbixwoud	309	142	1489	54	33	
Wadway	185	108		35	25	
Wognum	952	593	2197	184	138	

Zeevarende beurzen

In het vorenstaande hebben we gezien dat de zeevaart een belangrijke bron van inkomen is geweest voor onze dorpen. Ook heeft u kunnen lezen dat daar nogal wat risico's aan verbonden waren. Soms vergingen schepen met man en muis en zeer regelmatig werden schepen gekaapt en werd de bemanning gevangen gezet (in afwachting van losgeld, waarbij tevens kost en inwoning moest worden betaald). Ook werd de bemanning ingezet als slaven. Om deze risico's wat in te dammen werden de eerste vormen van 'verzekeringen' uitgevonden. De bekendste en meest gedocumenteerde is die voor de dorpen Westwoud en Blokker.

Maar ook voor de dorpen Hauwert en Nibbixwoud heeft er zo'n zeevarende beurs bestaan onder de naam 'Bootsgezellenbeurs'. Deze dateert van 27 januari 1687 en draagt de mooie naam 'Contract ofte Ordre der Zeeluijde'. Tegen betaling van de verzekeringspenningen had men recht op weduwegeld, mits bewezen was dat de zeevarende omgekomen was. Ook viel het betalen van f 30,- losgeld onder deze verzekering, maar niet eerder dan dat de betreffende zeeman vanuit de Turkse of Barbarijse cel in een christelijk land gearriveerd was.

De overschotten van het Bootsgezellenfonds werden later besteed aan de armenzorg. Uiteindelijk is het fonds overgegaan naar het Algemeen Armbestuur.

Bron: S. Lootsma, Uit de geschiedenis der zeevarende beurzen, Jaarboek 1929 van het Westfries Genootschap.

Aantal gedoopten in:	1621-1630	1631-1640	1641-1650	1651-1660	1661-1670
Wognum	94	73	62	53	56